

IS DIT NOG “FAIR”, IS DIT NOG ERNSTIG?

André Decoster en Koen Decancq

André Decoster is hoogleraar Publieke Financiën, Koen Decancq wetenschappelijk medewerker aan het Centrum Voor Economische Studiën van de KULeuven

Bij het bekijken van Groot Debat zondagavond waren we behoorlijk in de war. Het ging - weer eens - over voorstellen om de personenbelasting te verlagen. Verhofstadt pakte trots uit met het “fair tax”-voorstel van Open VLD. Hij legde daarbij uit dat er van de vijf tarieven in het bestaande systeem twee zullen worden afgeschaft (nl. van 30 en 45%). Zelf houden we ons bezig met het doorrekenen van belastinghervormingen. Dus dachten we te weten dat de “fair tax” erin bestond dat er twee tarieven zouden worden ingesteld, nl. één van 20% en één van 40%. Binnen andere inkomensgrenzen trouwens dan deze van de huidige belastingschalen. Deze “20/40”-versie van de fair tax werd voorgesteld op het Open VLD verkiezingscongres. Ze staat ook nog steeds in het verkiezingsprogramma op de website van Open VLD.

De “Groot Debat”-versie van de “fair tax” leek ons iets helemaal anders: geen 20% meer, en het tarief van 50% blijft ook behouden. Een klein verschil zegt u? Eenvoudige berekeningen - dat moet ook de laatste dagen als men de snelheid ziet waarmee voorstellen gelanceerd worden - leren dat de eerste versie rond de 9 miljard zou kosten. De nieuwe versie kost iets meer dan 3 miljard. Op enkele dagen voor de verkiezingen een voorstel bijsturen met een verschil van 6 miljard lijkt ons niet ernstig wat betreft communicatie met de burgers. Ook het VLD-bericht gisteren dat een “gezin 2300 € per jaar bespaart dankzij de fair tax” strooit zand in de ogen van de kiezer. Zoals zo vaak is dit het resultaat voor een welgekozen “gemiddeld” (sic) gezin: een tweeverdienersgezin met 85000 € belastbaar inkomen per jaar. Dergelijk gezin is echter alles behalve gemiddeld. Van de fiscale gezinnen is slechts iets meer dan 6% een tweeverdienersgezin met twee kinderen. En van die groep heeft minder dan 10% een belastbaar inkomen dat boven de 80000 uitkomt. Onze berekeningen tonen aan dat de echte *gemiddelde* winst (d.w.z. berekend over de hele bevolking) van deze nieuwste fair tax hoogstens in de buurt van de 700 € zal liggen.

Er is trouwens meer. De eerste “fair tax” was, zoals vele verwanten van de vlaktaks, vooral een cadeau voor de rijken. Hogere inkomens winnen meer dan lagere inkomens. Het moet gezegd: dat is in de bijgestuurde versie niet, of toch veel minder het geval. Zeker als men de belastingvermindering voor vervangingsinkomsten zou behouden. Alleen heeft niemand ooit duidelijk gezegd of dit nu wel of niet het geval is. Als tussenstation naar een vlaktaks veronderstellen we trouwens van niet.

In elk geval, hetzelfde woord “fair” gebruiken voor twee hervormingen met grondig verschillende effecten op de inkomensverdeling is meer dan een taalkundige slordigheid. Het verraadt een zekere minachting voor een belangrijk element in goede communicatie en goed

bestuur: dat de vlag wel degelijk de lading moet dekken. Minachting ook voor iedereen die geprobeerd heeft zich de laatste weken goed te informeren om een overwogen stem uit te brengen op zondag. Op deze manier heeft het echter weinig zin debatten te volgen.

Of de partij die “goed bestuur” in het vaandel draagt op dit vlak beter scoort is trouwens nog maar zeer de vraag. Het nieuwe voorstel van de fair tax van Open VLD richt zich frontaal tegen het voorstel van CD&V dat de belastingvrije som wil verhogen. Op het eerste gezicht een hervorming die eerder de lage inkomens ten goede zou moeten komen. Maar eergisteren verweet Open VLD de CD&V dat ze met haar voorstel de “gepensioneerden doet betalen” (De Tijd, woensdag 6 juni). Dat kan. Als CD&V ook de belastingvermindering voor vervangingsinkomens (pensioenen, werkloosheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen) zou afschaffen. Eerder onderzoek van ons in het kader van de vlaktaks wees al uit welke belangrijke rol deze vermindering speelt.

Om het CD&V voorstel te beoordelen is het dus essentieel te weten of men die vermindering inderdaad gaat behouden of afschaffen. Het maakt niet alleen een (geschat) verschil van 2 miljard € voor de begroting. Voor de gezinnen die leven van een vervangingsinkomen kan het een verschil betekenen van ongeveer 1000 € per jaar. Welnu, zonder directe lijn met de partijkaders die de voorstellen bedenken, is het onmogelijk te weten te komen wat de partij op dit belangrijke punt voorstelt. Het staat in elk geval niet in het officieel verkiezingsprogramma van CD&V. Onder de hoofding “fiscaliteit” staat de nieuwe belastingvrije som van 10500 euro, maar er wordt met geen woord gerept over het al dan niet afschaffen van de vermindering voor vervangingsinkomens. Hetzelfde geldt trouwens voor het SP-a-voorstel om de forfaitaire bedrijfskosten te verhogen. Ook dat werd ter elfder ure uitgedacht en gelanceerd.

Kortom, we hebben de stellige indruk dat de partijen maar wat improviseren wat hun fiscale voorstellen betreft. In elk geval lijkt geen enkel voorstel ernstig doorgerekend, noch wat betreft de budgettaire, en al zeker niet wat betreft de effecten op de inkomensverdeling. Dit is niet ernstig. Het kan anders. Het kan zeker beter. Pas dan kan het echte politieke debat gevoerd worden over de vraag of een belastinghervorming ook fair is. En dan zou misschien ook blijken dat er belangrijker prioriteiten zijn dan een hervorming (lees verlaging) van de personenbelasting.